

T.C.
GİRESUN İL ÖZEL İDARESİ
İL GENEL MECLİSİ
(TARIM VE ORMAN KOMİSYONU RAPORU)

186

Rapor Tarihi : 06/2022
Konusu : Eti Bakır A.Ş.

İL GENEL MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
GİRESUN

İl Genel Meclisi Başkanlığınca Komisyonumuza havale edilen Espiye İlçesi Soğukpınar Beldesi ile Şahinyuva, Çalkaya, Çepniköy, Taflancık, Akköy, Küçükköy, Tepeköy, ve Dereköy köylerini etkileyecek olan Eti Bakır A.Ş. tarafından Mitto danışmanlığa hazırlattırılan 43276 ruhsat numaralı sahada 6 bin dönümlük araziye kapsayan, 4. Grup (Bakır, Çinko, Pirit) açık ocak kapasite artışı yeraltı maden işletmesi, mevcut cevher zenginleştirme tesisi, ilave atıksu depolama tesisinin CED alanı, yeraltı su seviyesine etkisi çevre kirliliği (toprak, hava, yüzey suları ve yer altı suları) yerel ekonomik kalkınma, sürdürülebilirlik çevre denklemi çevre sorunları (sel, taşkın, heyelan) insan sağlığı ve çevre etkisi açısından incelenmesi konulu önerge ile ilgili gerekli inceleme yapılmıştır.

RAPOR:

2555 dönümü ormanlık alan olmak üzere 3050 dönüm alan fiziki kullanım alanı olacaktır. Bu kullanım alanın önemli bir kısmı fabrika ve maden, atık pasa döküm ve depo alanları olacaktır. Yani Buradan yer altına sızan su neredeyse 0mm olacaktır. Fabrika, depo ve döküm alanları yeraltı suyunun beslenmesine en uygun yerlerde planlandığı görülmektedir. Bu durumda yeraltı suyun beslendiği asıl alanlardan yoksun olacağından yeraltı su seviyesi %70 oranında azalması beklenmektedir. 6 bin ton su rezervi 2 bin tona düşecektir. Yörede nüfusun %80 içme ve kullanma suyu ulaşımın imkânsız hale geleceği gibi doğal ve yaban hayatı yok olmaya varacak derece tehlike içerine girecektir. Çıplak gözle dere yataklarının bakır kırmızısı rengi aldığı görülmektedir.

Yine raporda posa alanın alt tarafına bir havuz yapılacağı ve posadan sızan suların havuzda dinlendirilerek ağır metallerin çökmesi sağlanacağından bahsetmektedir. Posa yığılı yerin alt tarafına havuz yapılmamıştır. Posalarda heyelanla dere yatağı boğunca 7-8 km akmıştır. Bu olay su kirliliğine daha artırmıştır.

Şirketin burada hava kalitesini ölçen ölçüm istasyonu yoktur. Şirket bu şekilde yerel sakinlerin sağlığını tehlikeye atmaktadır. Ocaktan Havaya Karışan Toz, Döllenmeyi Önleyip Meyve Oluşumunu Azaltıyor İnsanı Önce Hasta Ediyor Sonra Öldürüyor.

Patlatma Bitki yapraklarını kaplayarak solunumu ve fotosentezi engeller. Çiçeklenme döneminde döllenmeyi önler ve meyve oluşumunu azaltır. Patlatma ve diğer faaliyetler sırasında hava bırakılan tozların önemli bir kısmını başta bakır metali olmak üzere kurşun, çinko, altın ve pirit tozları oluşturmaktadır. Bu tozlar yağışlarla birlikte toprağa düşmekte ve tarım toprağının bakır, çinko, kurşun gibi ağır metal oranları artmaktadır. Bu ağır metallerin belirli bir eşik değeri geçtiğinde canlılar için zehirdir.

İşletme faaliyetleri sonucunda işletme alanı çevresinde;

- Kitleler halinde arı ölümleri gerçekleşti.
- Fındık tarımında verim %80 oranına varan verim düşüklüğü yaşandı.
- Patates ve fasulye verimi düştü, sakat çürük oranları %70lere çıktı.
- Olan meyveler sakat ve küçük olmaya başladı.
- Meyve ve sebzeler olgunlaşmadan çürümektedir.
- Kanser ve akciğer hastalıkları arttı.
- Solunum sistemi hasta sayısı arttı.
- Kaynak sularının akıttığı su miktarı azaldı.

Görüş ve Öneriler

1.ÇED dosyasındaki planlamanın mevcut haliyle uygulanabilirliği mümkün değil, ekonomik gerçeklerden uzak ve çevre dostu değildir.

2.Tesis ve posa alanları tamamen çevre köylerinin yer altı su rezervi beslenme sahası üzerinde yer almaktadır. Buralarda, zeminde geçirgenliği azaltacak her türlü eylemden kaçınılmalıdır.

3.Mevcut haliyle hava, torak su kirliliği zaten çevrenin taşıma kapasitesi üzerindedir. 10 kat kapasite artışı mevcut sahalarda çevre üzerinde 10 kat daha baskı oluşturmaya demektir. Bundan dolayı kapasite artışı, mevcudun en fazla bir katı kadar olmalıdır.

4.Mevcut tesis aynı kapasiteyle devam etmeli, yeni tesis de mevcut tesis kapasitesini aşmayacak büyüklükte, zeminin geçirgen olmayan nispeten kayalık, kullanım dışı arazide olmalıdır.

5. Tesiste kuru sisteme kesinlikle izin verilmemeli, sulu sistemle çalışması zorunlu olmalıdır.

6. Tesislerin atık sularının süzen kademeli olarak en az 3 gölet yapılmalı, bir göletten çıkan su diğer gölette yeniden sızmaya tabii tutulmalı ve en son aşamada modern arıtmayla doğaya verilecek su, içme suyu seviyesine getirilmelidir.

7. Hava kirliliği ve çevrede tarımsal üretim üzerinde en büyük baskı unsuru olan Kızılıkaya açık ocak işletme sistemine son verilmeli, mümkün olduğu yerlerde galeri sistemine geçilmelidir. Gelecek 10 yıllar sonra teknolojik gelişmeyle buralardaki maden de çevreye zarar vermeden çıkarılacaktır.

8. Yörenin insanın bu faaliyetler sonucunda meydana gelen üretim kayıpları ve bu tür faaliyetlerine bağlı sağlık sorunu giderleri şirket tarafından karşılanmalı ve bundan sonra çevre, yerel ekonomik etkinlik ve yaşam üzerinde oluşacak her hangi bir olumsuzluğa kesinlikle izin verilmemelidir. İnsan sağlığı ve yaşam hakkına parasal değer biçilemez. Çevre- insan yaşam hakkı- sağlık denklemi kurmadan oluşturulan etkinlikler insanların yaşam hakkı elinden alınmaktadır. Şirket mevcut faaliyeti sırasında yöre insanların yaşam hakkı üzerinde baskı kurmaktadır. Çed dosyası faaliyetlerinin gerçekleşmesi halinde yöre insanların yaşam hakkı elinden alınacaktır.

9.Anayasamızda;

Madde 17-Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Yaşama hakkı, bütün hakların temelidir. Savaş, sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde dahi durdurulamaz, yok edilemez.

Çevrenin korunması

Madde 56 – Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Anayasanın yukarıdaki maddeleri çevre üzerinde yaşamı olumsuz etkileyecek her türlü faaliyetleri yasaklamıştır. Şirket anayasal ödevini yapmamaktadır ve yetkililer buna göz yummaktadır. Her kurum ve kuruluş faaliyetlerinde anayasaya uymalıdır.

10.Şirket şuan, daha önceki sahalara için hazırlamış olduğu ve üretime devam ettiği alanlarda Proje tanıtım dosyasındaki taahhütlerine uymadığı görülmektedir. Şirket sorumluluklarını yerine getirmediğinde faaliyetlerine son verilmelidir.

11.Dosyada su ihtiyacın sondajla yeraltı suyundan karşılanması üzerinde durulmaktadır. Mevcut haliyle yeraltı suyla beslenen kaynaklar çevre halkın ihtiyacını karşılamakta zorlanmaktadır. Sondajla yer altı suyuna ulaşması yöre insanın gelecekte susuz kalması demektir. Şirket su ihtiyacını Karadoğa deresinden arıtmayla karşılamalıdır. Aslında şirket tesislerden derelere bıraktığı suları arıtarak kullanmalıdır. Böylece Kirli suların doğaya Salı verilmesi önlenecek ve kullanılan suyu kabul edilebilir eşik değerde arıtmak zorunda kalacaktır.

12. Şirket ÇED dosyasında tüm birim alanların yerini gösterirken, beton dökme-çakıl eleme kırma tesisini yerini göstermemektedir. Şirketin bu gizli taktiğini ve niyetini anlamak imkânsızdır. Yapacağı bu tesislerde diğerleri gibi çevre ve sağlıklı yaşam üzerinde tehdit oluşturacak şekilde olmamalı ve planlamanın yöre sakinleri tarafından kabul edilebileceği şekilde olmalıdır.

Tarım ve Orman Komisyonunca hazırlanan rapor meclisimize arz olunur.

M. AKİF YILMAZ

Komisyon Başkanı

Temel IŞIK

Başkan Yardımcısı

Turan KARAMAN

Sözcü

Dursun DUYAN

Üye

Mehmet YILMAZ

Üye